

Edin chovek se sboguva s rodnija si kraj: predi zaminavane iska da se pomoli za prijatelite, koito veche gi njama, i vliza v izgorenata cyrkva, v kojato e krysten, pali svesht, kojato njama pred oltara, kojto go njama, dokato ot stenata gleda ikonata na sveti Georgi, kojato ja njama!

Dokato kolonata, posipana sys snjag, kato zmija usojnica, tromavo lazi po pytja kym spasitelnata planina, chovekyt tovari na malkija si pikap poslednite chasti ot pokyshtninata. Sled tova nastanjava semejstvoto si mezhdu denkovete, a staricata s edno ot decata – v kabinata. Ostavja kolata, prekosjava zaledenata poljana i vliza oshte vednyzh v kyshtata. Tova e solidna ednoetazhna sgrada, tipichna za krajgradskite kvartali. V opraznenite stai, v koito otekvat stypkite mu po naskoro postavenija zhylytenikav parket, sa ostanali malko neshta: dve sekcii za garderob, prekaleno golemi, za da gi vzemat na pyt, prazni ramki na krevati bez djusheci i postelki.

Chovekyt e s dvusedmichna chetinema brada, kakvato imat onezi, koito sa v dylbok traur. Toj zaliva parketa s benzin ot voenna tuba, izvestno vreme vdishva ostrija mu miris, pali cigara, a zapalenata klechka hvyrlja vyrhu poda.

Izliza ot svojata kyshta, bez da se obryshta nazad, dokato ezicite na plamycite lizhat dogramata na prozorcite

Horata ot kolonata ne obryshtat vnimanie na nenadejno plamnaliya fakil.

Nadolu, kraj pytja, dimjat i dogarjat redica podobni kyshti. Gori Saraevo.

- Vsichko tova se razviva po nov plan 43 – edin shegadzhija zabavljava onezi, koito chakat kamion za prevoz. Vyrzopa vyrzhi, rodnija kraj zabravi!

Amerikanski televizionni reporteri snimat tezi sceni, koito, blagodarenie na satelitite, oshte syshtata vecher shte zableshtukat po ekranite na cjalata planeta.

Dyrzhavnijat sekretar na Syedinenite shtati pravi izjavlenie vyv Vashington, che “syrbite se opitvat da omalovazhat usilijata na amerikanskata vynshna politika...”

“Dali tozi chovek znae, che tezi neshtastnici si njamat ponjatie ot amerikanska vynshna politika, nito izobshto znajat kyde e Amerika?” – vika mi v telefonnata slushalka edin prijatel ot Zheneva, rodom ot tezi kraishta, kojto beshe vidjal po televizijata kak gori rodnoto mu selo.

Znae li njakoj kakvo e da zapalish rodnata si kyshta, postroena s dylgi lishenija, kydeto chovek sys sobstvenite si ryce e postavil vsjaka cigla na pokriva i e opipal vsjaka tuhla, postavena v stenata?

“Tezi dovchera tolkova nadmenni i uzh nepobedimi syrbi, panicheski napuskat Saraevo, za da izbegnat spravedlivoto nakazanie za prestyplenijata, koito sa izvyrshili” (komentar v novinite po Pyrva programa na frenskata televizija).

Krehka, drebna starica v cherno, napomnja na vrana, izgubena v snega; nosi, peregrynala, edin plastmasov bidon, v kojto obiknoveno se slaga turshija. Nikoj ne iska da natovari bidona na kolata si – veche njama mjasto za nishto. Uveshtavat ja da ostavi prekaleno tezhkija tovar: po-lesno shte j byde do planinskija preval; no tja otkazva da napravi tova i prodylzhava da kreta po pytja.

V bidona sa izkopanite kosti na sina j, zaginal v nachaloto na vojnata. Prekaleno bedna e da plati za prevoz.

Kraj pytja sa ostaveni tri koshera s pcheli v dylbok zimen syn. Kosherite, pokriti sys snjag, sa ostaveni ot njakoj, kojto shte se vyrne za tjah, kogato otkara pyrvite.

Kogato se sybudjat naprolet i izletjat navyn, pchelite shte se namerjat na njakakvi syvsem nepoznati polja; i cvetjata, i vyzduhyt, i rosata po trevata shte imat razlichen miris. Tozi med shte ima osobenija vkus na gorchivinata.

Skyrca i se ogyva pod tovara starata karuca, v kojato sa vpregnati volove. Kolelata chesto hlytvat i se zakleshtvat v dupkite po izrovenija pyt, a sobstvenikyt podlaga shirokite si jaki pleshti i ja izmykva, kato zaedno s tova nasyrchitelno podvikva na volovete. V zaslon ot sandyci i koshnici e postavena edna ikona na sveti Joan Krystitel i zapaleno kandilce, koeto bleshtuka kato samotna zvezda v sivija sumrak. Pryt sys srybskoto zname e zabit mezhdu bohchi i nahvyrljani zavivki.

Mjusjulmanski deca, dotichali ot blizkite kvartali, zamerjat s kamyni kolonata, kojato se vlachi po raznebitenija pyt. Pukvat se styklata na koli i kamioni. Vsichko tova spokojno se nabljudava ot mezhdunarodni policai, koito kontrolirat dvizhenieto na preselnicite.

V тази bezkrajna kolona ot tirove, kamioni, tankove i konski i volski karuci, peshehodci s prekaleno tezhyk bagazh na gryb ili najlonovi torbi v ryce, vidjah kak edno gladno momche s ogromni svetli ochi, pritisnato mezhdu bednjashkata pokyshtnina pod chergiloto, gleda edrite snezhinki, koito padat vyrhu grada, kojto to zavinagi napuska. Pomislih si: eto njakoj, kojto sled dvajset godini, mozhe bi, shte napishe goljam roman za preselenieto i izgnanichestvoto na svoja narod!

Korenjacite-mjusjulmani, potomci na stari saraevski familii, zagrizheno klatjat glavi, dokato pijat vyzsladko kafe ot chashki, sednali na poda, zastlan s cherdzheta: “Boga mi, tova njama da izleze na dobre...” – vyzdishat, i v nevoljata na svoite dovcherashni sysedi vizhdат polichba za njakakvo goljamo, idvashto neshtastie.

Naj-starite sred tjah pomnjat, che njakoga se kazvalo: “Ne izliza ot kyshti kato chuma ot Saraevo!” Zhivotyt e pylen s vidimi i nevidimi polichbi, koito njakoga otdavna, prez osemnajseti vek, v Saraevo otbeljazal blagochestivijat molla Mustafa Basheskija, hronikjor na tozi grad, chieto ime sega nosi mojata njakogashna ulica.

“Prez mesec avgust, kogato prez noshtta se zabavljavaha dvadeset-trideset dushi v mevlevijskata gradina blizo do Megara, se chu adski shum i pljaskane s ryce, kakto i hvyrlyane na kamyni, koeto prodylzhi okolo tri chasa, a se chuha i grymotevici vyv vyzduha pri hubavo vreme. Prez syshtata godina vidjah sys sobstvenite si ochi v dvora na Begovata dzhamija, che ot kovchega na zemjata padna edno maloletno momichence, a kovchegyt ostana v rycete na nosachite. V spomenatata godina, kogato mjuezinyt prizovavashe kym molitva ot minareto na Kantar-begovata dzhamija, v syshtija moment zapochna da vie sys silen glas edno shareno kuche, za koeto narodyt predskaza, che e polichba za chuma, koeto i skoro se sluchi.”